

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae (RBM, Českomoravská regesta)

Definice:

Jedná se o edici úředních pramenů (listin a listů) v podobě regestů. Tato edice by měla pokrývat období od roku 600 až do konce vlády Karla IV. Projekt byl započat Karlem Jaromírem Erbenem.

Slovníček pojmů:

Diplomatář:

Zaznamenává úplné znění listin, vymezený prostorově (územně), tematicky, institucí nebo osobou vydavatele.

Regest:

Jedná se o výťah z písemnosti (listiny), který má podávat základní údaje příslušného textu. Dá se rozeznávat podle stylizace na regest záhlavní (inventární záznam, uvádí jen stručně kdo kdy komu co) a regest náhradní (částečná parafráze dispozičních částí písemností).

Formulář:

Označení pro skladbu listin. Termín používaný i ve významu formulářové sbírky. Jedná se o soubor listin nebo listů s vynecháním některých konkrétních údajů. Byly sestavovány za různými účely, nejčastěji jako kancelářské pomůcky zpravidla soukromého rázu. V druhém případě šlo o texty, které nevznikaly na základě pravých písemností, nýbrž o písemnosti fingované, byť odrážející dobovou realitu.

Historie projektu:

Po vydání prvních svazků Moravského diplomatáře měl František Palacký v plánu vydat Český diplomatář. Od této myšlenky opustil a jako náhradu za něj inicioval vznik edice RBM. Přípravami pověřil svého pomocníka Karla Jaromíra Erbena. V roce 1855 vyšel první díl této edice. Závažným prohřeškem tohoto dílu je převzetí Bočkových padělků z Moravského diplomatáře (v té době ještě nebyla fůlsa odhalena). Po Erbenově smrti Palacký pověřil dalším vydáváním Regest Josefa Emlera. Emlerovy díly stojí na vyšší úrovni než Erbenovy. 2. díl byl zkompletován roku 1882. V tomto svazku jsou zpřístupněny úřední prameny pro léta 1253–1310 a kromě listin zde Emler otiskl také formuláře přemyslovského období. Josef Emler chtěl pokračovat až do smrti Karla IV., ale ze zdravotních důvodů se plán nepodařilo naplnit. Po Emlerově smrti byly práce na regestáři obnoveny v roce 1913, kdy byl Českou akademií věd a umění pověřen přípravou edice Václav Hrubý. Další díl byl svěřen Bedřichu Mendlovi. Poté byly přípravné práce i vydání svěřeny Blaženě Rynešové. Rynešová však umírá roku 1944. Její práci dokončil Jiří Spěvák. Poslední svazky byly připraveny od tisku po roce 1989. V roce 2014 vydává Lenka Blechová 1. svazek osmého dílu.

Další navazující regestová řada se jmenuje **Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV.** Volně navazuje na předešlou edici. Pojednává o vládě Václava IV., markraběti Joštovi, historii klášterů na Moravě. Na rozdíl od RBM je však uspořádána provenienčně, podle místa uložení listin a listů.

Struktura:

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae I (600–1253). Ed.: K. J. Erben. Praha 1855.

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II (1253–1310). Ed.: J. Emler. Praha 1882.

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae III (1311–1333) Ed.: J. Emler. Praha 1890.

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae IV (1333–1346). Ed.: J. Emler. Praha 1892.

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae V (1346–1355).

1. 1346-1348. Ed.: J. Spěváček. Praha 1958.

2. 1348-1350. Ed.: J. Spěváček. Praha 1960.

3. 1350-1352. Ed.: J. Zachová. Dolní Břežany 2000.

4. 1352-1355. Ed.: J. Zachová. Dolní Břežany 2004.

5. Rejstřík. Ed.: J. Zachová. Dolní Břežany 2005

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae VI (1355–1358).

1. 1355-1356. Ed. B. Mendl. Praha 1928.

2. 1356-1357. Ed. B. Mendl. Praha 1929.

3. 1357-1358. Ed. B. Mendl - M. Linhartová. Praha 1954.

4. Rejstřík. Ed.: E. Mendlová. Praha 1979

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae VII (1358–1363).

1. 1358-1359. Ed. B. Mendl - M. Linhartová. Praha 1954.

2. 1359-1360. Ed. B. Mendl - M. Linhartová. Praha 1955.

3. 1360-1361. Ed. B. Mendl - M. Linhartová. Praha 1958.

4. 1361-1362. Ed. M. Linhartová - B. Mendl. Praha 1961.

5. 1362-1363. Ed. M. Linhartová - B. Mendl. Praha 1963.

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae VIII (1364–1378).

1. 1364-1366. Ed. L. Blechová. Praha 2014.

Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Venceslai IV

I. Fontes Archivi capituli metropolitani eccl. Pragensis

1. 1378-1382. Ed. V. Jenšovská. Praha 1967.

2. 1383-1387. Ed. V. Jenšovská. Praha 1971.

3. 1388-1391. Ed. V. Jenšovská. Praha 1974.

4. 1392-1394. Ed. V. Jenšovská. Praha 1976

5. 1395-1396. Ed. V. Jenšovská. Praha 1978.

6. 1397-1398. Ed. V. Jenšovská. Praha 1982.

7. 1399-1400. Ed. V. Jenšovská. Praha 1981.

II. Fontes Archivi capituli eccl. Wissegradensis. Ed. V. Vavřínek. Praha 1969.

III. Fontes Archivi publici Trebonensis. Ed. B. Kopiczková. Praha 1977.

IV. Fontes Archivi publici Olomucensis et Opaviensis. Ed. B. Kopiczková. Praha 1989.

V. Fontes Archivi nationalis Pars I Litterae monasteriorum

1. 1978-1397. Ed. K. Beránek a V. Beránková. Praha 2006.

2. 1397-1419. Ed. K. Beránek a V. Beránková. Praha 2007.

VI. Fontes archivi publici Litomericensis. Ed. B. Kopiczková. Praha 2013.

VII. Fontes archivi terrae Moraviae Brunae

1. 1378-1390. Ed. P. Krafl. Praha 2010.

2. 1390-1419. Ed. P. Krafl. Praha 2010.

Editoři:

Karel Jaromír Erben (1811–1870) archivář, spisovatel, básník, překladatel a sběratel českých lidových písní a pohádek. Editor diplomatických i literárních památek. Pomocník a spolupracovník Palackého.

Josef Emler (1836–1899) archivář, historik, jeden z nejvýznamnějších editorů. První český student na vídeňském Institutu pro rakouský dějezpyt. První profesor pomocných věd na české pražské univerzitě. Archivář pražského městského archivu.

Bedřich Mendel (1892–1940) historik, archivář. První profesor hospodářských a sociálních dějin na Karlově univerzitě.

Blažena Rynešová (1900–1944) editorka, zabývala se například problematikou Vítkovců a jejich boje proti Přemyslovcům.

Milena Linhartová (1900–1989) editorka, archivářka. Působila v Historickém ústavu československé akademie v Praze. Zabývala se raně novověkou tematikou.

Jana Zachová (1941) překladatelka historických pramenů, odborné zaměření edice historických pramenů

Jiří Spěváček (1923–1996) byl český historik specializující se především na dějiny vlády Lucemburků v českých zemích.

Použitá literatura:

HLAVÁČEK Ivan, Nový Rostislav a Kašpar Jaroslav: *Vademecum pomocných věd historických*. Jinočany 1997

KUTNAR, František: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví I. Praha 1973

KUTNAR, František: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví II. Praha 1978

<https://cs.wikipedia.org>

<https://digilib.phil.muni.cz/>

<http://cms.flu.cas.cz/>